

mladini čedalje večje veselje do sadjoreje, ako se ji reče, da to je kaj novega; radovedna pričakuje potem, kaj bo.

(Da se svilodi ali židni červiči dajo ob pomankanji murvinega perja z moko ali prav za prav s štirko rediti), smo v našem listu že povedali, kakor je gosp. Ratti iz Milana priporočal. V Pinkertovem časniku pa smo brali te dni, da neki gosp. Hes v Oehringen-u, kadar ni imel murvinega perja ali pa le mokrega, je že pred več leti zraven mervice murvinega perja červičem pokladal štirke (Stärkmehl); „nobena stvar — pravi — ni tudi tako gotovo ustavila červičem driske kakor štirka“. Z rajževno moko so na Hanoveranskem izredili že veliko červičov in si priredili naj lepših kokonov.

Čeravno ne moremo vseh teh skušinj tajiti, ker izvirajo od veljavnih mož, smémo vendar reči, da štirka, rajž in druga moka zamorejo biti le pomoč v potrebi, da pa nikoli ne morejo popolnoma nadomestovati murvinega perja. Zato povémo našim svilorejcem še to, kar je grof Bernard Beretta v Vidmu skusil in popolnoma poterdil. Konec mesca augusta ali iz začetka mesca septembra, kadar je suho in lepo vreme, je obral perja z murvinih dreves in ga na suhem in senčnem kraju tako dolgo sušil, da je bilo do dobrega suho, potem ga je položil lepo v dobro zakapane kište in shranil. Takrat pa, ko so bile murve zrele, je nabral tudi jagod in jih s cukrom kuhati dal, da si je napravil sok kakor sirup, ki ga je tudi v zapečatenih steklenicah (flaškah) shranil. Drugo leto, ko je hrane za červiče potreboval, je vselej, ko je perja potreboval, ga nekoliko vzel iz kište, ga je položil skozi kakih 5 minut v krop, da se je omečilo, in ga potem na kakem platnenem pertu posušil; murvinega sirupa pa je tudi po potrebi iz steklenice vzel in ga zmešal s 6 deli tople vode; v to sirupovo vodo je pomočil pripravljeno listje; tako namočeno je pa dal spet posušiti in potem drobno zrezati. In takošno je pokladal z velikim pridom potem červičem, dokler ni bilo frišnega murvinega perja, kar se večkrat primeriti utegne, ako spomladi po toplem vremenu nenadoma nastopi hud mraz, da murve ne morejo prav pognati.

Železnica iz Koroškega na Hervaško.

Mi živimo v stoletji, ktero bode našo potomstvo prav za prav stoletje materijalizma imenovalo. Znanosti večidel na to težijo, da se naravnih moči pooblastujejo in jih v korist človeštvu rabijo. Poglejmo kamor koli hočemo, povsod vidimo človeka se z naravo boriti in njene ostrahevanne moči v svojo korist, v ugodneje življenje obračati. Tukaj hlaponi rožlajo, — tam v fabriki klepeče od zora do mraka, od mraka do dné; globoko pod zemljo kladvo se čuje; — tamkaj sopet se verti in verti neprenehoma jezero in jezero vreten; — tukaj, glej! potoki raztopljenne kovine curijo iz fužin; — ogromni parobrod zaničljivo odmetuje valove nepokojnega morja itd. Še nekoliko let — in naša stara Evropa bode v železno mrežo ulovljena, — ali da bolje rečemo, ker že v prilikah govorimo, upeljale se ji bodo železne zile, da tem lažje bode njeni sok protekal od iztoka do zapada, od juga do severa.

Jedna taka železna žila se zdaj tudi iz Tirola v sredini čez Koroško in Južno-štajarsko na Hervaško upeljava *). Na zapadu bode na Parsko, Švajcarsko in Talijansko, na iztoku v Banat in tje do belega Carigrada segla; pa kaj še! — Kalkuta in London bodeta s časom v Goratanu si vzajemno roke podajala. Že njeni pravec od jugo-iztoka proti severo-zahodu kaže, da ne bo naj manjša, naj zadnja izmed železnic evropskih, temveč gotovo enakoverstna vsem drugim gledé njene koristi. Obertniški izdelki iz Švabije in Švajca in dalje iz Francozkega, Belgije in Angležkega se bodo tukaj na naj bližjem potu zamenjavali za sirovo naravno

*) Po nekem dopisu v „Triest. Zeit.“ hočejo Tiroljci železnico čez Koroško naravnost v Ljubljano peljati, da tako pride bliže Tersta. Vred.

blago posavskih, podravske in doljno-donavskih dežel in s časom tudi za azijsko-indijsko bogastvo.

Nas Slovence pa zanima pred vsem mesto, pri katerem bode ta železnica v našo teržaško-dunajsko tekla. Vsakega domoljuba je gotovo razveselilo slišati, da je Celje ta sreča zadela. Jaz sem bil mnogo let v tem prijaznem mestu in sem se dobro z vsemi razmerami njegove okolice soznal; dovolite mi tedaj, da smem tudi svoje mnenje o tem predmetu izreči.

Celjska okolica je posebno zadnje leta na obertniškem polji krepko napredovala, ker ima v zemlji in nad zemljo neizcerpljive množta kurjave. V Štorah, komaj pol ure od mesta tikoma železnice, je v malo letih fabrika izrastla, kateri jih je malo v Avstrii par. Naj jasneje se dá nje velikost izraziti, če rečem, da dan na dan čez 200 centov oglja sožgè. Zelò tudi sluje predivna fabrika v Št. Pavlu in nova oljarija blizo Zidanega mosta, steklarnica v Libojah; tikoma mesta v Savodni so lani osnovali fabriko za čišo vinskega kamna itd. Gotovo bi te fabrike ne napredovale, ako bi kurjava v taki obilnosti tū nagradjena ne bila. Premog se skor povsod koplje, pa tudi lesovje ni tako čisto strebljeno, kakor marsikod drugod. Kdo pa potrebuje več kurjave kakor železnarnice na Koroškem, in od kod je hočejo ceneje dobivati, kakor po železnici iz celjske okolice? Ali kam drugam hočejo svoje obertniške izdelke prodajati, kakor na Turško ali v Azijo? Javalne na Švabsko, kjer že fabrika na fabriki čepí!

Kar se Mariborske okolice tiče, nima skor nobenih velikih fabrik, razun nekoliko steklarnic v Pohorji; tudi kurjave ni narava tam tak obilno nakladala, kakor okoli Celja, kamor tudi staro- in novolaške in dobernske toplice in Slatina vsako poletje jezero in jezero stranskih bogatinov privabijo. In tudi „Huda Luknja“ ni tako huda in gerčevita, kakor so jo nekteri v časopisih černili.

Gotovo bode železnica iz Kaniže čez Varaždin, Krapino, Slatino v Polčane ali morda še nižje v Grobeljne med stajama Št. Jurja in Ponikve v teržaško-dunajsko tekla, da se veje Celje-Celovec, Celje-Dunaj, Celje-Ljubljana-Terst, Celje-Zagreb in Celje-Kaniža temveč vsredotočijo; ker bi zlo nerodno bilo, n. pr., blago iz Koroškega čez Celje in Maribor v Kanižo prevaževati ali pa narobe; severogermanska roba že lahko na Dunaji ali čez Požun, ali čez Šopron proti iztoku okrene. Slovenci! veselite se, vi ste za vezilo zapadne omike in iztočnega bogastva odločeni; delo in bogastvo vas čaka; le leni ne bodite, in skerbite, da vam druge prebrisane glave oči ne otarejo.

V Zagrebu 26. augusta 1856.

K. Žavčanin.

Krajopisje.

Čičarija in pa Čiči.

Pust kraj je sicer, ktereга sem se namenil tū popisati, vendar se nadjam, da bom domoljubnim bravcem vstregel, ako jim o njem in njegovih stanovnikih kaj povém; sej menda še nihče ni v naših listih besedice zinil od njih.

Čičarija se razprostira po celi severni strani Istriškega polotoka po gorah, ktere Krajnsko ločijo od Istre. Naslanja se na svoji severni strani na Krajnsko, na južni strani se derži Istre, Kastavčine ali Liburnije proti izhodu in tudi Krajnskega proti zahodu. Dolga je blizo šest, široka pa blizo pet ur. Svet Čičarije je suh in vès pešen; le doline so tam pa tam rodovitne. Vsak majhen kosček dobre zemlje je obdelan in obsejan. Suša je tū silna, tako, da skoraj vsako leto revnim Čičem vse po polji zgori vročine. Hribi, kateri niso popolnoma s kamenjem obsuti, so jako s praprotjo in sem ter tje z nizkim germovjem obraščeni. Le ena versta gor, ktera se pod Novim gradom (Castelnuovo) steguje, je z lepim gojzdom okinčana. Naj več bukovja je v tem gojzdu. Čiči, ki pod gojzdom stanujejo, hodijo tje, žgejo oglje, ga prodavajo v razne kraje, in si s tem potrebni živž kupujejo. Hribi niso visoki; naj višja sta Lisec in